

Òscar Ribas, aquell que ha estat quatre vegades cap de govern de quatre governs escapçats, pot haver entonat el traspàs definitiu. Però la recomposició política andorrana pot dur l'aparició d'una generació post-Ribas.

"No he encertat mai la data exacta"

Si el Consell General troba aquests dies un candidat alternatiu, Òscar Ribas tancarà la seva llarga, discontinua i angoixada etapa al capdavant del Govern andorrà.

Un espai de centre en clau nacional i perspectiva europea. Diguem-ne democristià. Sense lligams parroquials ni clientelismes excessius. Una escuderia de polítics joves com aquests: Marc Vila, d'Afers Exteriors, Jaume Serra, d'Economia, Ramon Serra, de Cultura..., que ell ha incorporat al Govern més renovat i eteri de la democràcia andorrana. Una fiscalitat justa i redistributiva que liquidi el dèficit d'un estat en suspensió de pagaments. Una economia diversificada i de qualitat. Pàgines senceres en discursos d'investidura i de comiat. Aquest és l'esborrany d'un país que Òscar Ribas ja no farà. Aquell qui ha estat quatre vegades cap de quatre governs escapçats pot haver entonat el traspàs definitiu que tots esperaven, però la recomposició estratègica que barrinen hereus i cadells podria dur l'aparició d'una generació post-Ribas que arraconés les altres vaques sagrades de la política dels 80, com Francesc Cerqueda o Jaume Bartumeu. Ribas ha sentit la sentència final:

prepotència, manca de diàleg i d'il·lusió, incapacitat de governar en minoria, projecte acabat..., però el cicle vital de la política andorrana espera, ara, noves turbulències. De moment, l'últim oracle de la dinastia Reig es defensa.

—Reconec que és difícil de governar en minoria. Ja veurem si d'ara endavant un altre cap de govern, que haurà de governar en minoria, aguantarà tot l'any. No subscric l'acusació de prepotència. De cap manera. Observant les accions d'alguns parlamentaris diria que la prepotència és del seu costat. I la prepotència, la utilitzen segons on se situen. Si són al Govern, volen controlar el Govern i el Parlament i la Magistratura. I d'això, n'hi ha exemples ben concrets en la història recent d'Andorra. Se m'acusa també de manca de diàleg. Doncs sí, manca de diàleg en petites qüestions que, segons sembla, són les úniques que interessin determinats parlamentaris: el control de l'electoralisme, els favors, l'amiguisme... Quan hi ha problemes més seriosos, com l'obertura del Túnel

d'Envalira, resulta que fa dues legislatures que presento al Consell General propostes d'actuació sobre el túnel i encara avui no me n'he sortit. Quan parlo de Correus, recordo que he comparegut tres vegades en comissions legislatives per saber quina solució buscaven per fer un servei andorrà i encara és hora que algú me'n doni resposta. Hauríem de centrar més les crítiques i no parlar per parlar.

—*En canvi, el portaveu de Nova Democràcia, Jaume Bartumeu, té una altra teoria: vostè s'estima més de dissenyar el futur, quedar com un visionari profètic i esperar que algú altre faci la feina al·legant que, a vostè, no la hi deixen fer. Repetint l'opció de dimitir que va fer al 1984?*

—Jo no he dimitit. Ho vaig fer al 1984, i aquest va ser el meu error. Ara he demanat una confiança política per a governar i no me l'han donada.

—*Sabent que el farien dimitir...*

—Compte! Jo em trobava amenaçat, des del mes de maig, que hi hauria un vot de censura. El que no es pot demanar a un polític és que faci impossibles amb 8 consellers de 28.

—*I per què va ser un error dimitir el 1984?*

—No vaig esperar el vot de censura. En aquell cas es va precipitar el temps. El que he fet ara, ho hauria hagut de fer llavors.

—*I també hauria perdut?*

—Evidentment.

—*Al final de la moció vostè es referia a determinats traïdors. En certa manera aquesta dimissió forçada no seria el preu per la ruptura, la tardor passada, del bloc constitucional, la divisió en dos partits —Nova Democràcia i Agrupament Democràtic Nacional— de la majoria parlamentària anterior que va permetre la Constitució?*

—No em referia a col·lectius, em referia a individualitats. A Andorra compten les persones.

—*A qui es refereix, doncs?*

—Això, no puc dir-ho. Analitzi qui havia estat col·laborador meu, a qui havia donat jo la confiança i qui no me l'ha donada després. Vol dir que algú de nosaltres, o jo o ells, s'ha equivocat. M'estimo més pensar que m'he equivocat jo.

En aquest punt, Òscar Ribas encadena una mirada d'amargor. Divendres, 26 de novembre, al saló de plens del Consell General, dos ex-ministres pertanyents a unes altres formacions polítiques van preferir la disciplina de grup a la "fidelitat deguda" a qui havia estat el seu cap de govern: Modest Baró, ministre d'Agricultura en el mandat anterior i ara conseller per l'Agrupament Canillo-la Maçana, i Jordi Cinca, ex-secretari general de Presidència, portaveu en els dos mandats anteriors i conseller de Nova Democràcia, van permetre's una de les poques accions polítiques que Ribas no sol perdonar. La deslleialtat entre membres —o ex-membres— dels seus diversos executius,

educats per a fer pinya entorn del president.

—Els polítics que remenen les cireres no passen de cent cinquanta, entre bons i dolents. I entre aquests, potser sí que n'hi ha uns quants que volien forçar com fos la meua dimissió, però, parlant després amb alguns d'ells, no crec que aquest sigui el sentit majoritari de la gent. La història ho dirà. Jo no penso retirar-me de la política. Potser de la política activa en llocs de responsabilitat, però no pas de la lluita política. És difícil de saber en un sondeig quina és realment l'opinió d'una majoria de la població.

—*Sobretot quan en aquest país no hi ha sondeigs d'opinió.*

—Això se sabrà amb el temps. De moment, constato que la classe política que algú ha qualificat de cacics ha pres aquesta decisió i així s'accepta. No passa res.

—*Els teòrics aliats l'han deixat de banda successivament. Nova Democràcia i IDN. Set consellers en total. Tinc entès que l'ha molestat especialment que IDN afirmés que aquest Govern no ha mogut ni un dit per dur al Parlament una llei de nacionalitat més oberta i flexible.*

—Respecte a IDN, ho dic clarament: són uns mentiders (*el rictus dispers de Ribas es concentra en un punt amarg*) i uns demagogs. Perquè són joves, suposo. Concretament en la qüestió que no se'ls ha consultat la modificació del codi de la nacionalitat, ells no van recordar-se de dir que des de fa dies tenen un projecte per a estudiar-ne la revisió...

—*Un simple dictamen d'un advocat francès, segons ells.*

—A veure, es va demanar assessorament a un advocat i ells el vam passar a ells perquè hi diguessin el que hi haguessin de dir. El nostre grup tampoc no s'ha pronunciat sobre aquest document, i és el mateix que té IDN. Després, caldria recordar-los que si algú va fer un recurs d'anticonstitucionalitat contra el codi de la nacionalitat, i va arriscar molt defensant una llei més oberta, aquest vaig ser jo. I aquí vaig perdre moltes plomes de cara al Consell. Encara hi ha consellers d'aquesta legislatura que me la tenen jurada pel fet d'haver fet aquest primer recurs d'anticonstitucionalitat, quan era una llei que els consellers havien votat per unanimitat. I cal recordar també que van ser els consellers, avui pertanyents a l'AND, de Sant Julià de Lòria i Encamp, els qui van oposar-se a aquesta llei. Que no diguin més mentides.

—*El to que ha emprat palesa una certa fractura entre l'AND i aquest sector jove i radical que representa IDN?*

—Amb demagogs, no hi pot haver entesa.

—*El Parlament tampoc no sembla haver entès gaire bé la internacionalització d'Andorra.*

—No, i el debat sobre la Xina n'és un bon exemple. Les preguntes que es van fer al Consell sobre les relacions diplomàtiques entre Andorra i la Xina em sonaven a una discussió so-

"Els polítics que remenen les cireres no passen de cent cinquanta, entre bons i dolents. I entre aquests, potser sí que n'hi ha uns quants que volien forçar com fos la meua dimissió, però, parlant després amb alguns d'ells, no crec que aquest sigui el sentit majoritari de la gent. La història ho dirà."

bre el sexe dels àngels; no tenia cap importància. I potser hi ha un cert recel contra el protagonisme que se m'atribueix a nivell internacional, però considero que en aquest àmbit, i després de la Constitució, s'havien de consolidar les relacions internacionals per poder fer una obertura seriosa a l'exterior. Sense aquesta premissa de les relacions internacionals, la Constitució hauria estat un absurd.

—Encara hi ha gent que es demana de què serveix tot això d'entrar a l'ONU.

—No sé què més hem d'explicar. Ja ho hem escrit diverses vegades. Deu ser un problema de mitjans de comunicació. Jo no ho sé. Sembla que a Andorra el que funciona és el tam-tam, més que no pas la premsa i la ràdio. El tam-tam i la intoxicació. Les respostes i les explicacions es donen al cafè. Tinc diferents articles, discursos sencers, que expliquen el perquè de la necessitat de les relacions internacionals.

—Per Nadal de l'any passat ja va comunicar que, si calia cremar-se per implantar una nova fiscalitat, ho faria. Ara ja s'ha rostit. L'any vinent s'aplicaran noves càrregues fiscals?

—No hi haurà cap més solució. La batalla està a saber qui paga: la banca, l'hoteleria... I el pròxim Govern, si no fa això, s'enfonçarà i s'anirà creant una espiral de deute públic que serà imparabile. I la factura, la pagarem tots. Amb interessos.

—La majoria de partits no prefereixen esperar-se un any més fins que no passin les eleccions comunals?

—Evidentment, però passarem dels 18.000 milions actuals de dèficit públic a, previsiblement, uns 24.000 milions, i amb una mica de temps ens en podem anar cap als 30.000 o els 40.000. Mentre no guarim aquesta malaltia, que no es pensi la gent que ens estalviem de pagar. Pagarem i pagarem molt. I només cal fixar-se en el dèficit d'infraestructures que anem perdent.

—Tirem cap al passat. Aquesta obsessió contra el Govern no és un record crispant d'aquella sindicatura Julià Reig (oncle d'Oscar Ribas)-Marc Vila (pare de l'actual ministre d'Afers Exteriors) que tan poderosa semblava a mitjan anys 70?

—Els qui sempre han estat més qüestionats en política hem estat la família Reig, però això és positiu. Vol dir que s'ha fet alguna cosa. Uns altres han demostrat que es podia estar al Govern d'Andorra sense fer res.

—No deixa de ser un hàndicap.

—La família Reig ha estat en certs moments a la sindicatura (síndic general, la màxima figura d'Andorra abans que el 1981 s'instaurés el govern), i jo em penso que l'aportació de Julià Reig va ser globalment positiva: va contribuir bastant a l'obertura d'Andorra, malgrat les dificultats del moment. En aquest sentit, la família Reig ja ha passat, però hi ha coses que s'han de dir: Julià Reig va ser el promotor del servei de telèfons d'Andorra davant l'oposició de tot un Consell General que s'hi negava perquè ho considerava massa car...

—Això que ara en diuen contenir la despesa.

—I Julià Reig també va ser responsable d'un primer intent de compra, pel Consell General, de FHASA, l'empresa productora d'electricitat, tot i que aquesta operació se la van carregar, entre alguns altres el líder avui de Nova Democràcia, Jaume Bartumeu... Si cal dir les coses clares, diguem que a mitjan anys 70 no resultava progressista nacionalitzar una empresa!

—I la cantarella sobre l'oligarquia dels Reig?

—No fotem. Igual que els 7.500 habitants que hi havia a Andorra entre el 1942 i el 1948: va surar i va viure del contraban, com durant la guerra del 14 o del 36; vivia del tabac i també de la llana, que passava per les muntanyes.

—La seva implicació política comença al 72...

—Abans, als setze anys o als divuit.

—...

—Lluitant pel mateix que lluita IDN ara. Perquè poguéssim esdevenir ciutadans andorrans. Jo no tenia vot als trenta anys: érem andorrans de primera generació i no teníem dret a tenir el passaport fins als trenta anys.

—Vostè era fill d'un mestre de Salt.

—De Girona, sí. El van destinar a Arcavell abans de la guerra. I com que jo era fill de pare espanyol i de mare andorrana, la meua primera lluita va haver de ser perquè em reconeguessin el dret a tenir la nacionalitat del país. Érem uns quants andorrans de primera generació i està-

"Estem tan limitats en política d'inversions que, amb una inversió de 58.000 pessetes per habitant com la que teníem al 1993, tot el que podrà fer el nou Govern, si no aplica els impostos, serà això: fer edificis per a l'escola andorrana i enquitranar quatre carreteres. Poca cosa més."

vem molt sensibilitzats. Vam estar a punt d'organitzar una manifestació quan va venir el general De Gaulle, al 1968.

—*La van arribar a fer?*

—No, vam pactar la nit abans amb un general de l'Elysée, em sembla que l'agregat militar que acompanyava De Gaulle.

—*A canvi de què?*

—Que De Gaulle fes referència als drets de ciutadania en el seu discurs. Això era al 1968 i els andorrans de primera generació obteníem el vot al 1971.

—*Els anys que vostè actua al Consell General com funcionava la lluita política?*

—Era la política dels uns contra els altres. En el Consell jo sostenia la sindicatura Reig-Vila i al davant teníem el pare de Jaume Bartumeu, el pare d'Estanislau Sangrà —conseller de la Unió Liberal—, els Adellach d'Ordino... La manera de fer política no era com ara, era molt més constructiva.

—*Però no era un tots contra tots?*

—Compte! No com ara. Quan es tractava de temes d'estat també ens enteníem.

—*L'època de la Memòria de la Reforma Institucional, el 1976, que obre el procés de reforma de les institucions de les Valls.*

—Per això ens vam entendre tots.

—*Realment ja es volia constitucionalitzar Andorra?*

—Allà ens vam equivocar en el plantejament. L'objectiu en aquell moment era d'arribar a una constitució per via d'evolució. Decrets parcials per a arribar a una reforma global. I això no va funcionar. Hauríem hagut de fer una constitució ràpidament

—*Les orelles d'Andorra prefereixen l'a poc a poc i sense fressa...*

—...que és el que passarà, si no m'equivoco, amb la reforma fiscal. Jo crec que aquí m'he equivocat. Potser una mica per comoditat o per edat. Però endegar una reforma fiscal de mica

en mica no resultarà. El que he proposat al programa d'actuacions que vaig llegir per a la moció de confiança no és una reforma fiscal en profunditat. Abans de quatre anys, ens veurem en la necessitat de fer una reforma fiscal més seriosa perquè aquest escenari no donarà seguretat als inversors. Quan un país té un règim fiscal estructurat i experimentat, el capital estranger ja sap a què atènyer-se. Quan a Espanya es discuteix si l'IRPF baixa dos o tres punts, es crea desconcert, i el que no pot fer una empresa que s'instal·li a Andorra és no saber l'endemà mateix quin impost li aplicaran. Andorra haurà de fer una veritable revolució fiscal.

—*Ja dona quasi per fet que l'any vinent tindrem nous impostos?*

—Ep! Un polític pot jugar a fer polítiques a termini mitjà o llarg, però no pot dir quan es produirà el fet. Jo veig aquesta reforma en un termini de quatre o sis anys.

—*El van escollir per formar govern el 81 perquè pensaven que seria un cap de confiança?*

—Perquè la primera vegada potser no van trobar ningú més. Volien un govern molt controlat pel Consell...

—*I es pensaven que vostè ho permetria?*

—Diguem que sí.

—*Perquè era un dels seus.*

—Perquè sortia de vuit anys al Consell General. Ni llavors ni ara no s'ha entès la separació de poders. Encara ahir i avui prefereixen això que es diu pel carrer: un govern de mossos, de carreteres, de masovers.

—*I a les quatre legislatures sempre s'ha sentit igual: a punt de ser desnonat?*

—Sí, però una vegada (*gener del 1992, manifestació davant el Consell i dissolució forçada d'aquest per tal de posar fi a la divisió interna entre parlamentaris*) va ser el Consell qui se'n va haver d'anar.

—*Els detractors diuen que als seus governs mai no s'ha hagut de governar, que una camarilla d'alts funcionaris i directors generals fa la feina de gestió.*

—Això és que deuen preparar canvis de directors generals... El govern, per a governar, ha de tenir mitjans, que és quan es poden prendre decisions. Decisions econòmiques sobretot. Estem tan limitats en política d'inversions que, amb una inversió de 58.000 pessetes per habitant com la que teníem al 1993, tot el que podrà fer el nou Govern, si no aplica els impostos, serà això: fer edificis per a l'escola andorrana i enquitranar quatre carreteres. Poca cosa més.

—*I què no hauria hagut de fer Oscar Ribas en aquests 30 anys que ha anat fent política?*

—Estic content de gairebé tot el que he fet. Errors, n'hi ha, però els plantejaments han estat encertats, perquè els qui han vingut després els han copiats tots. Llàstima que no hagi estat mai electoralista. L'error és de no haver encertat mai la data exacta.

Oriol Malló